

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง จากสังคมเกษตรมาสู่สังคมอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างรุนแรง โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการปฏิบัติการในหน้าที่การงาน และสถาบันการศึกษาที่มีเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยมุ่งผลิตเยาวชนเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมดังกล่าว ทำให้ความผูกพันระหว่างครูและนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป เหล่านี้เป็นช่องว่างที่เป็นสาเหตุของการแพร่ระบาดของสารเสพติดไปสู่ นักเรียนและเยาวชนอย่างรวดเร็ว และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศติดสารเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลา 1-2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2541-2542) ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่ยุ่งยากซับซ้อน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อตัวผู้เสพและผู้ใกล้ชิด นำมาซึ่งความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างมาก (กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 3)

ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมากที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศ สืบเนื่องมาจากพื้นที่บางส่วนของภาคเหนือของประเทศไทยติดต่อกับพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตสารเสพติดของภูมิภาคนี้และมีเส้นทางคมนาคมสะดวกที่ถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงสารเสพติดทั้งเข้ามาในประเทศและออกสู่ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของสารเสพติดอย่างกว้างขวาง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2540, หน้า 4) ปัญหาสารเสพติดส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย บั่นทอนเสถียรภาพ ความมั่นคง และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการศึกษา และปัญหาสาธารณสุข ต้องสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 มีปรัชญาและแนวคิดที่มุ่งเน้น “การพัฒนาคน” โดยมีความเชื่อว่า “คน” เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่าง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว ชุมชน สังคม ส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ คือ มีสังคมที่พึงปรารถนา คนมีความสุขและมีจิตสำนึกรับผิดชอบ

ต่อสังคม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศชาติมั่นคง (เกริกเกียรติ เจริญวงศ์ศักดิ์, มติชนรายวัน, 18 ม.ค. 2539, หน้า 31)

ในปัจจุบันข้อมูลและข่าวสารเรื่องสารเสพติดจากสื่อมวลชน โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษา พบว่า แอมเฟตามีน (Amphetamine) หรือยาบ้า เป็นสารเสพติดที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา และคาดการณ์ว่ามีแนวโน้มของการแพร่ระบาดมากขึ้นในอนาคต (กรมสามัญศึกษา, 2540, หน้า 61) ผู้เชี่ยวชาญองค์การอนามัยโลก ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญไทย สำรวจผู้ติดสารเสพติดทั่วประเทศ พ.ศ. 2521-2522 มีประมาณ 600,000 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเยาวชนถึงร้อยละ 70 หรือประมาณ 420,000 คน (อารีย์ เงินเข้ม, 2539, หน้า 2) รายงานสถิติผู้ติดสารเสพติด พ.ศ. 2523-2527 มีผู้ติดสารเสพติดที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลทั่วประเทศเฉลี่ยปีละ 35,070 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 13,479 คน หรือร้อยละ 36.40 สถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด พ.ศ. 2533 เป็นเด็กและเยาวชนถึงร้อยละ 60 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาถึงร้อยละ 52 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2534, หน้า 34) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้รายงานการประมาณจำนวนผู้ติดสารเสพติดในประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2536 พบว่า มีผู้ใช้สารเสพติดประมาณ 1.27 ล้านคน หรือร้อยละ 2.17 จากจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ โดยมีผู้ติดสารระเหยมากที่สุด 411,180 คน รองลงมาคือ กัญชา 326,080 คน ยาบ้า 257,965 คน เฮโรอีน 214,180 คน ฟีน 62,660 คน และได้ประมาณการว่าในปี พ.ศ. 2536 จะมีนักเรียนนักศึกษาดูดสารเสพติดเพิ่มมากขึ้น ประมาณ 71,666 คน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542, หน้า 43) จากสถิติผู้ติดสารเสพติดจากระบบข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาสารเสพติดทั่วประเทศ พ.ศ. 2533-2540 พบว่า มีนักเรียนนักศึกษาที่ได้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาสารเสพติดเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2533 มีจำนวน 447 คน และปี พ.ศ. 2540 เพิ่มขึ้นเป็น 6,542 คน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2541, หน้า 35) รายงานสภาพปัญหาสารเสพติด ในปี พ.ศ. 2538 (กรมสามัญศึกษา, 2540, หน้า 62) พบว่า ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดมากที่สุด คือ 63.1 % รองลงมาคือ ภาคเหนือ 17.5 % เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงของการแพร่ระบาดสารเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขโดยรีบด่วน

การแพร่ระบาดของสารเสพติดในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นที่นิยมกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน แต่ในปัจจุบันผู้จำหน่ายมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายไปสู่เยาวชนที่เป็นนักเรียนในสถานศึกษา ได้แก่ ยาบ้า นอกจากนี้ยังมีสารเสพติดชนิดใหม่ๆ เช่น ยาอี ยาเค ยาเลฟ เป็นต้น ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดดังกล่าวทำให้นักเรียนที่อยู่ในวัยเจริญเติบโต

สมควรได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถปรับตัวต่อกระแส การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง เหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรง ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน

รัฐบาลไทยเห็นความสำคัญของปัญหาสารเสพติด โดยสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่ง ที่ 141/2541 เรื่องนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นคำสั่งเชิงนโยบาย (executive order) ที่แสดงเจตนารมณ์ของรัฐ (general will) ต่อการแก้ปัญหา โดยยกระดับของปัญหายาเสพติด ให้เป็นวาระแห่งชาติ (national agenda) และได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกัน กำหนดนโยบาย มาตรการ และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อต่อสู้กับปัญหาในลักษณะการมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งมีผลบังคับใช้ วันที่ 19 สิงหาคม 2541 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด, 2542, หน้า 1) หน่วยงานราชการดังกล่าวนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการ ปฏิบัติภารกิจการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาร่วมกัน โดยที่สำนัก งานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทำหน้าที่สั่งการ และประสานความร่วมมือกัน ระหว่าง กระทรวง ทบวง กรม และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร และ ในทุกจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ให้การสนับสนุน เช่น การตรวจเพื่อหาสารเสพติดใน ปัสสาวะ การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ กำหนดนโยบาย มาตรการ และวางแผนดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา พ.ศ. 2540-2544 เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542, หน้า 2-9) สำนักนายกรัฐมนตรีได้วางแนวทางให้ทุกจังหวัดดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ ก.ป.ศ. ระดับจังหวัด และคณะกรรมการ ก.ป.ศ. ระดับโรงเรียนขึ้น เพื่อดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รับไปดำเนินการในปี พ.ศ. 2540 (กรมสามัญศึกษา, 2540, หน้า 117-120)

โครงการโรงเรียนสีขาว กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2541 เป็นโครงการที่เกิดขึ้นสืบเนื่อง จากปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาอยู่ในขั้นรุนแรง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษา เป็นสถานที่ปลอดสารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาท โดยมุ่งเน้นที่การ

แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือ ทำบ้านให้อบอุ่น ทำชุมชนให้น่าอยู่ ทำโรงเรียนหรือสถานศึกษาให้เป็นที่พักพิงของนักเรียนและผู้ปกครองได้ โดยเน้นเรื่องการปลอดยาเสพติดเป็นอันดับแรก

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบาย มาตรการ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาดังกล่าวแล้วก็ตาม ปัญหาดังกล่าวยังไม่หมดไป ตรงกันข้ามยังมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษา มีสถิติผู้ใช้สารเสพติดประเภทยาบ้าเป็นนักเรียนนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 34,604 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 25,898 คน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2541, หน้า 34)

ด้วยสถานการณ์สารเสพติดปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อนักเรียนและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุน และเกี่ยวข้องกับสารเสพติด โรงเรียนและสถานศึกษามีความจำเป็นต้องดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสังกัด เขตที่ตั้ง โรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง โรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสังกัด เขตที่ตั้ง โรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง โรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียน ครู-อาจารย์ ในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษาทุกสังกัด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงาน วางแผน ปรับปรุงและพัฒนางาน และเป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสังกัด เขตที่ตั้งโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสังกัด เขตที่ตั้งโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

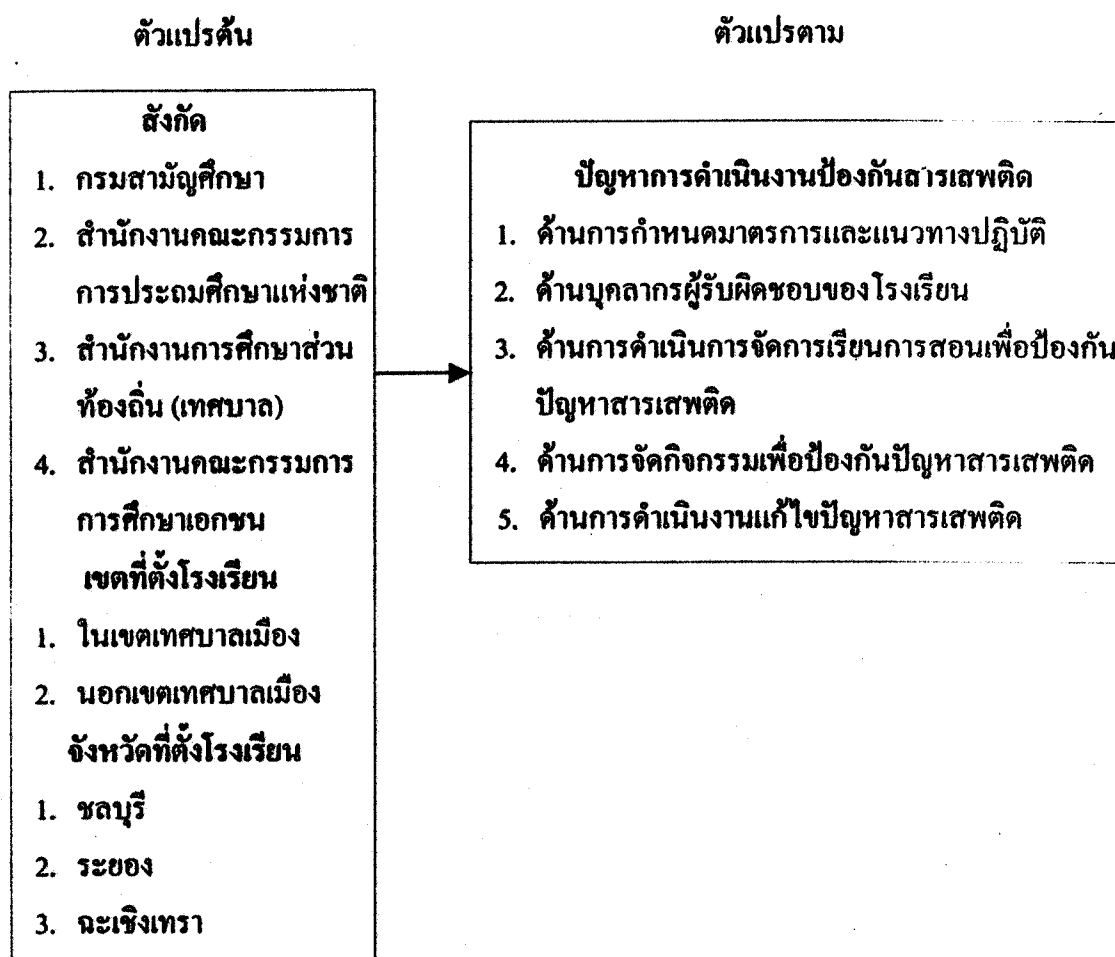
1. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสังกัด แตกต่างกัน
2. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน แตกต่างกัน
3. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามกรอบแนวคิดโดยการประยุกต์แนวคิดมาจากแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และจากนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542, หน้า 18-21) ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ
2. ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบของโรงเรียน
3. ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด
4. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด
5. ด้านการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นกรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันสารเสพติด ใน 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ
- 1.2 ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบของโรงเรียน
- 1.3 ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด
- 1.4 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด
- 1.5 ด้านการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารเสพติด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำนวน 327 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำนวน 244 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยกำหนดชั้นของการสุ่มตามสังกัด

3. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สังกัด เขตที่ตั้งโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน ดังนี้

3.1.1 สังกัด

3.1.1.1 กรมสามัญศึกษา

3.1.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.1.1.3 สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น (เทศบาล)

3.1.1.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.1.2 เขตที่ตั้งโรงเรียน

3.1.2.1 ในเขตเทศบาลเมือง

3.1.2.2 นอกเขตเทศบาลเมือง

3.1.3 จังหวัดที่ตั้งโรงเรียน

3.1.3.1 ชลบุรี

3.1.3.2 ระยอง

3.1.3.3 ฉะเชิงเทรา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ

3.2.2 ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบของโรงเรียน

3.2.3 ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด

3.2.4 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด

3.2.5 ด้านการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารเสพติด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. การป้องกันสารเสพติด หมายถึง การให้การศึกษาและข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ โทษพิษภัยของสารเสพติดแก่นักเรียนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันสารเสพติด และรู้จักปฏิเสธสารเสพติด
2. สารเสพติด หมายถึง สารเคมี ยา หรือวัตถุใด ๆ ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ เมื่อร่างกายได้รับเข้าไปแล้วโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น กิน สูบ ฉีด คม จะทำให้เกิดความต้องการและเกิดโทษต่อร่างกาย ในที่นี้หมายถึง สารเสพติดที่ระบอบในสถานศึกษา 6 ชนิด ได้แก่ เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า สารระเหย บุหรี่ และสุรา
3. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด หมายถึง อุปสรรคข้อขัดข้องที่เป็นสาเหตุทำให้การบริหารงานและการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาแก้ไข โดยการตอบแบบสอบถามจาก ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเกี่ยวข้องกับงาน 5 ด้าน คือ
 - 3.1 ด้านการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินงานการป้องกัน สารเสพติด ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อมูลของปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน โดยการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาสารเสพติด เพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน โครงการและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงาน และทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน
 - 3.2 ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานป้องกัน สารเสพติด ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างองค์กร ทีมทำงานด้านการป้องกันสารเสพติด บทบาทและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันสารเสพติด ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.3 ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด หมายถึง การดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ การกำหนดหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน ทั้งในด้านเนื้อหาสารเสพติดที่เป็นรายวิชาเฉพาะ และการสอดแทรกการป้องกันสารเสพติดในรายวิชาอื่น ๆ
 - 3.4 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด หมายถึง การดำเนินงานด้านการป้องกันสารเสพติด ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่ถูกต้อง เรื่อง

สารเสพติดนอกชั้นเรียน กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมแนะแนวให้คำปรึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่สร้างเสริมความตระหนักต่อปัญหาสารเสพติด ในโรงเรียน

3.5 ด้านการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินงานการป้องกัน สารเสพติด ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการเฝ้าระวัง การแทรกแซงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของ นักเรียน การตรวจสุขภาพและการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อพิสูจน์หาสารเสพติด การป้องปราม การใช้สารเสพติดของนักเรียน ความร่วมมือในการแก้ปัญหายาเสพติดระหว่างโรงเรียน ชุมชน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง สถานพยาบาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพนักเรียนที่ติดสารเสพติด

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็น โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ปีการศึกษา 2543 จำนวน 327 โรงเรียน

5. สังกัด หมายถึง หน่วยงานบังคับบัญชาโรงเรียนในระดับกรมหรือหน่วยงานที่มี ฐานะเทียบเท่ากรม มี 4 สังกัด คือ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

6. เขตที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง การแบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ตามเขตที่ตั้ง โรงเรียน ได้แก่

6.1 โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง

6.2 โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลเมือง

7. จังหวัดที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง การแบ่งกลุ่มโรงเรียนตามที่ตั้งของแต่ละจังหวัด มี 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา

8. ครู-อาจารย์ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก